

การสอนแจกลูกสะกดคำ

สวัสดีค่ะ เมื่อสัปดาห์ที่ผ่านมาทุกท่านคงได้ทราบคุณแม่และมีความสุขร่วมกันกับครอบครัวอย่างอบอุ่นนะคะ เราทุกคนรักแม่ ก็ควรช่วยกันรักษาภาษาแม่กันอย่างจริงจังนะคะ สำหรับสัปดาห์นี้ดิฉันขอนำบทความของ **อาจารย์นิตยา จรุงผลลิตี** คีษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สพท.กทม.๒ ซึ่งมาเป็นวิทยากรช่วยอบรมครูที่ สพท.กทม.๑ จัดขึ้น เพื่อแก้ปัญหาการอ่านไม่ออกและเขียนไม่ได้ของนักเรียน เนื่องในปีภาษาไทยเฉลิมพระเกียรติค่ะ ขอเชิญอ่านกันเลยนะคะ

การสอนแจกลูกสะกดคำ

มีผู้กล่าวถึงการสอนแจกลูกสะกดคำในระดับประถมศึกษาชั้นน้อยมากกว่า “ครูไม่สอนแจกลูกสะกดคำ นักเรียนจึงอ่านไม่ได้” หากจะมีการเดาอายุของผู้กล่าวก็คงราวๆ ๕๐ ปีขึ้นไป เพราะท่านที่กล่าวเป็นผู้ผ่านการฝึกแจกลูกสะกดคำมาแล้วในวัยเด็ก ทำให้มีความแม่นยำในด้านการสะกดคำ และการใช้คำ เมื่อพบประโยชน์ด้วยตนเองจึงให้ความสำคัญของการแจกลูกสะกดคำ ถ้าจะใช้การอ่านได้หรืออ่านไม่ได้ของนักเรียนเป็นเกณฑ์ตัดสินว่าครูสอนแจกลูกสะกดคำหรือไม่ คำตอบก็คือครูสอนแจกลูกสะกดคำแน่นอน เพราะมีนักเรียนที่อ่านได้มากกว่าอ่านไม่ได้ แต่วิธีการของครูอาจมีหลากหลาย ซึ่งจะสอดคล้องกับการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญได้ ในกรณีที่ครูคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน แล้วจัดกิจกรรมให้เหมาะสม เพราะนักเรียนบางคนแค่เพียงสะกดคำก็อ่านคำนั้นได้ แต่บางคนต้องใช้วิธีให้สะกดคำ เทียบคำที่เคยอ่านได้ อ่านซ้ำๆ จึงอ่านได้ และบางคนใช้วิธีสอนปกติไม่ได้เลย ครูจึงต้องสอนซ่อมเสริมด้วยวิธีที่แตกต่างออกไป

อย่างไรก็ตาม การสอนแจกลูกสะกดคำเป็นเสมือนให้เครื่องมือตบปลาแก่นักเรียน เพื่อให้ นักเรียนนำไปใช้หาลาจับประทานเองตามแนวปฏิรูปการศึกษาที่สนอง พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งมุ่งให้นักเรียนลงมือปฏิบัติด้วยกระบวนการต่างๆ เพื่อการเรียนรู้ในทุกโอกาส และสามารถจัดการแก้ไขปัญหาเพื่อให้งานลุล่วง ที่เปรียบเทียบกับนี้เพราะนักเรียนที่แจกลูกสะกดคำได้ จะสามารถใช้การแจกลูกสะกดคำแก้ไขปัญหาการอ่านคำไม่ได้ ให้อ่านได้ด้วยตนเอง ครูที่เป็นทั้งผู้กำกับ ผู้ให้คำปรึกษา แนะนำให้การเรียนรู้ของนักเรียนบรรลุจุดประสงค์ จึงควรให้ความสำคัญในการกำหนดขั้นตอนการฝึกแจกลูกสะกดคำเป็นพิเศษ เพื่อให้ นักเรียนได้เครื่องมือไปจัดการกับปลาที่เขาอยากได้(คำที่อ่านยาก) ซึ่งโดยปกติครูจะจัดกิจกรรมโดยใช้วิธีการให้นักเรียนสะกดคำ แล้วแจกลูกคำนั้น ด้วยการเปลี่ยนพยัญชนะบ้าง สระบ้าง จากนั้นจึงให้นักเรียนอ่านเป็นกลุ่มหรืออ่านเป็นรายบุคคล ทั้งที่เป็นวิธีการเดียวกันแต่ผลที่เกิดกับนักเรียนแตกต่างกัน ดังนั้น

กิจกรรมและสื่อเพื่อการแจกลูกสะกดคำควรมีหลากหลาย เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีศักยภาพแตกต่างกัน

การที่ครูจะกำหนดกิจกรรมและสื่อการเรียนการสอนแจกลูกสะกดคำได้นั้น ครูจำเป็นต้องศึกษารายละเอียดว่าการแจกลูกและการสะกดคำ มีส่วนเหมือนกันและแตกต่างกันอย่างไร เพื่อวางแผนการสอนให้เหมาะสม เมื่อวิเคราะห์การแจกลูกและการสะกดคำจะพบว่า การแจกลูกและสะกดคำ จะมีส่วนเหมือนกันคือ เริ่มต้นด้วยการแยกหรือแจกคำ/พยางค์ ให้อ่านว่ามีพยัญชนะ สระวรรณยุกต์ และตัวสะกดใด ส่วนที่ต่างกันคือ การแจกลูกนั้นเมื่อนักเรียนแยกส่วนของคำ/พยางค์ได้แล้ว จะใช้วิธีเรียงพยัญชนะ หรือสระ หรือตัวสะกด ให้เป็นเสียงยืงเพื่อให้เด็กฟังและจับเสียงได้

ตัวอย่างการแจกลูก

แบบเรียงพยัญชนะ เช่น ก อะ กะ ก อากา ก อิกิ ก อี้ กี้ ก อี้ กี้ ก อี้ กือ

แบบเรียงสระ เช่น ก อากา น อานา ต อاتا ย อายา ช อาชา

แบบเรียงตัวสะกด เช่น บ นบน ป นปน ช นชน จ นจน ว นวน

สำหรับการสะกดคำ เมื่อนักเรียนแยกส่วนของคำ/พยางค์ได้แล้ว จะเน้นการออกเสียงเฉพาะคำ/พยางค์ที่จะอ่าน เพื่อเตือนความจำจากเสียงที่สะกดแล้วอ่านคำ/พยางค์นั้น นอกจากการสะกดคำจะช่วยให้อ่านได้แล้ว ยังจะช่วยให้เขียนได้ถูกต้องอีกด้วย โดยครูจะต้องเน้นตำแหน่งของสระว่าแตกต่างจากการออกเสียงสะกดในบางคำ/พยางค์ที่มีสระอยู่หน้าและมีสระประสม

ตัวอย่างการสะกดคำ

ตา   ตอ – อา – ตา
งาน   งอ – อา – นอ – งาน
ไป   ปอ – ไอ – ไป
เรือ   รอ – เอือ – เรือ
เรื่อน   เรือ – นอ – เรื่อน

เมื่อวิเคราะห์ส่วนที่เหมือนกันและแตกต่างกันแล้ว ครูควรเขียนเป็นแผนภูมิไว้ เพื่อใช้ประกอบการวางแผน โดยจัดลำดับความเหมือนไว้เป็นอันดับแรก เพราะเป็นพื้นฐานทั้งในการแจกลูกและการสะกดคำ ส่วนอันดับสองและสามขึ้นอยู่กับความสามารถของนักเรียนว่าจะฝึกแบบ

แจกลูกเป็นอันดับสองหรือสะกดคำเป็นอันดับสอง ที่เหลือก็จะเป็นอันดับสาม หรือครูจะจัดกิจกรรมให้นักเรียนลงมือปฏิบัติควบคู่ทั้งแจกลูกและสะกดคำก็ย่อมทำได้ แนวทางในการนำแผนภูมิไปใช้ในการวางแผน เลือกกิจกรรมเพื่อให้การฝึกแต่ละอันดับบรรลุวัตถุประสงค์ มีดังนี้ การจัดลำดับกิจกรรมและกำหนดกิจกรรมย่อย

๑ กิจกรรม การแยกหรือแจกแจ่งคำ/พยางค์ ให้รู้ว่ามีพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ หรือตัวสะกดใด

กิจกรรมย่อย - จับคู่พยัญชนะกับภาพ

- ทายชื่อสระ วรรณยุกต์

- เลือกตัวสะกดออกจากคำ-พยางค์

- ประสมพยัญชนะกับสระ และอ่านออกเสียง

- เติมวรรณยุกต์หรือเลือกวรรณยุกต์ออกจากคำ/พยางค์

ฯลฯ

๒ กิจกรรม การแจกลูก

กิจกรรมย่อย - ตีรึงพยัญชนะและเปลี่ยนสระให้นักเรียนอ่านออกเสียงคำ/พยางค์

- ตีรึงสระเสียงยาวและเปลี่ยนพยัญชนะต้นให้นักเรียนอ่าน

- ตีรึงสระเสียงสั้นและเปลี่ยนพยัญชนะต้นให้นักเรียนอ่าน

- ตีรึงตัวสะกดและเปลี่ยนพยัญชนะต้นให้นักเรียนอ่าน

- ตีรึงตัวสะกดและเปลี่ยนพยัญชนะต้นและสระให้นักเรียนฝึกอ่าน

ฯลฯ

๓ กิจกรรม สะกดคำ

กิจกรรมย่อย - กำหนดคำที่มีพยัญชนะประสมสระให้นักเรียนสะกดและอ่านคำ

- กำหนดคำที่มีพยัญชนะประสมสระและมีตัวสะกดให้นักเรียนสะกดและอ่านคำ

- กำหนดคำที่มีพยัญชนะประสมสระและมีตัวสะกดและมีวรรณยุกต์ให้นักเรียนสะกดและอ่านคำ

การกำหนดสื่อ ครูควรจัดทำสื่อด้วยวัสดุที่หาง่าย และจัดทำเป็นชุดเพื่อสะดวกต่อการนำไปใช้ในการจัดกิจกรรม เช่น

- บัตรภาพ

- บัตรพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ คำ

- เกม
- นิทาน
- เพลง
- แบบฝึกต่างๆ

จะเห็นได้ว่าการกำหนดกิจกรรมไว้คร่าวๆ ตามลำดับ จะช่วยให้ครูตรวจสอบและวางแผนการสอนได้ตามขั้นตอนการแจกลูกสะกดคำ แต่จะเกิดผลต่อนักเรียนมากน้อยเพียงใด ครูจะต้องประเมินผลนักเรียนด้วยการสังเกต ตรวจสอบความถูกต้องและติดตามการใช้การแจกลูกสะกดคำ เพื่อแก้ไขปัญหาการอ่านด้วยตนเองของนักเรียน หากพบว่านักเรียนใช้การแจกลูกสะกดคำได้ดี ครูควรเพิ่มกิจกรรมเสริมให้นักเรียนได้ใช้ประโยชน์หลากหลาย เช่น ให้อ่านสิ่งที่สนใจ จากสื่อ สิ่งพิมพ์ โฆษณา และแหล่งข้อมูลต่างๆ ส่วนนักเรียนที่ยังไม่สามารถใช้การแจกลูกสะกดคำเพื่อแก้ไขปัญหาการอ่านของตนเองได้ ครูควรสอนซ่อมเสริมด้วยวิธีการง่ายขึ้นกว่าเดิม และควรเป็นวิธีการที่แตกต่างจากเดิม ใช้สื่อที่แปลกใหม่ซึ่งอาจใช้วัสดุท้องถิ่นที่นักเรียนมีส่วนร่วมในการรวบรวมและจัดทำสื่อ ทั้งนี้เพื่อสร้างความสนใจใฝ่รู้ของนักเรียนให้เพิ่มขึ้น

จากแนวทางดังกล่าวข้างต้น ผู้เขียนคาดว่าจะเป็ประโยชน์ต่อครูในการให้เครื่องมือจับปลาชนิดหนึ่ง(การแจกลูกสะกดคำ)แก่นักเรียน และนักเรียนรู้จักนำไปใช้เพื่อหาปลา(การอ่านคำ)ได้ หากครูก็คิดเครื่องมือชนิดอื่นๆ พร้อมวิธีการใช้เครื่องมือไว้เพื่อถ่ายทอดให้นักเรียนรับรู้ด้วยความเข้าใจอยู่เสมอ นักเรียนก็จะมีเครื่องมือในการเรียนรู้ที่หลากหลาย ครูเองก็จะได้เป็นครูในยุคปฏิรูปการศึกษาอย่างเต็มภาคภูมิ

เริ่มด้วยช่วยแนะชี้	ใช้วิธีที่ทันสมัย
ปลุกจิตศรัทธาเร็วไว	เรื่องสงสัยใช้ปัญญา
แจกลูก สะกดคำ	ฝึกอ่านซ้ำ “คำปัญหา”
อ่านได้ไม่รอร่า	ให้ค้นคว้าและจัดการ
สอนศิษย์คิดใฝ่รู้	ท่านคือครูที่กล่าวขาน
ศิษย์อ่านเขียนชำนาญ	นั่นคืองานसानสุขครู

การสอนแจกลูกสะกดคำ (ต่อ)

การอ่านแจกลูกสะกดคำ ควรสอนในช่วงที่นักเรียนยังอ่านหนังสือไม่แตกฉาน ประมาณ ช่วงชั้นที่ ๑ (ประถมปีที่ ๑-๓) แต่มิได้ตายตัวว่าจะต้องสอนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ หากนักเรียนอ่านได้แล้ว การแจกลูกสะกดคำก็ไม่จำเป็นอีกต่อไป ครูจึงควรสังเกตความสามารถในการอ่านของนักเรียนแต่ละคนเป็นสำคัญ ว่าควรสอนแจกลูกสะกดคำมากน้อยเพียงใด

การแจกลูก

การแจกลูก หมายถึง การเทียบเสียง เริ่มต้นจากการสอนให้จำและออกเสียงคำ แล้วนำรูปคำซึ่งเปรียบเสมือนแม่มากระจายหรือแจกลูก โดยการเปลี่ยนสระ หรือเปลี่ยนพยัญชนะต้น หรือเปลี่ยนพยัญชนะท้าย(ตัวสะกด)มีวิธีการดังนี้

๑. ยึดพยัญชนะต้นเป็นหลัก แจกลูกโดยเปลี่ยนรูปสระ เช่น

กะ กา กิ กึ กึ กึ กุ ภู

๒. ยึดสระเป็นหลัก แจกลูกโดยเปลี่ยนพยัญชนะต้น เช่น

กา ขา คา งา ตา นา ทา วา

๓. ยึดสระและตัวสะกดเป็นหลัก แจกลูกโดยเปลี่ยนพยัญชนะต้น เช่น

กาง ขาง คาง งาง ตาง นาง ทาง วาง

๔. ยึดพยัญชนะต้นและสระเป็นหลัก แจกลูกโดยเปลี่ยนตัวสะกด เช่น

คาง คาน คาย คาว คาก คาค คาบ

การสะกดคำ

การสะกดคำ หมายถึง การอ่านโดยนำพยัญชนะต้น สระ วรรณยุกต์ และตัวสะกดมา ประสมเป็นคำอ่าน ถือเป็นเครื่องมือการอ่านคำใหม่ ซึ่งต้องให้นักเรียนสังเกตรูปคำพร้อมกับการอ่านการเขียน เมื่อสะกดคำจนจำคำอ่านได้แล้ว ต่อไปก็ไม่จำเป็นต้องใช้วิธีการสะกดคำนั้น ให้อ่านเป็นคำได้เลย จะทำให้นักเรียนอ่านจับใจความได้และอ่านได้เร็ว

การสะกดคำ มีหลายวิธี

๑. สะกดตามรูปคำ เช่น

กา   สะกดว่า   กอ – อา – กา

คาง   สะกดว่า   คอ – อา – งอ – คาง

ค้ำง   สะกดว่า   คอ – อา – งอ – คาง – ไม้โท – ค้ำง

๒. สะกดโดยสะกดแม่ ก กา ก่อน แล้วจึงสะกดมาตราตัวสะกด เช่น

คาง   สะกดว่า   คอ – อา – คา – คา – งอ – คาง

ค้ำง   สะกดว่า   คอ – อา – คา – คา – งอ – คาง – คาง – โท – ค้ำง

๓. คำที่มีสระอยู่หน้าพยัญชนะ ให้สะกดพยัญชนะก่อนสระเสมอ เช่น

เก   สะกดว่า   กอ – เอ – เก

ไป   สะกดว่า   ปอ – ไอ – ไป

๔. คำที่เป็นสระลดรูปหรือสระเปลี่ยนรูป อาจสะกดได้ดังนี้ เช่น

กัน   สะกดว่า   กอ – อะ – นอ – กัน

หรือ   กอ – ไม้หันอากาศ – นอ – กัน

คน   สะกดว่า   คอ – โอะ – นอ – คน

หรือ   คอ – นอ – คน

แข็ง   สะกดว่า   ขอ – แอะ – งอ – แข็ง

หรือ   ขอ – แอะ – ไม้ไต่คู้ – งอ – แข็ง

เค็ม   สะกดว่า   คอ – เอะ – มอ – เค็ม

หรือ   คอ – เอะ – ไม้ไต่คู้ – มอ – เค็ม

๕. คำอักษรควบ อาจสะกดได้ดังนี้

๕.๑ สะกดเรียงตัวอักษร มุ่งเพื่อการเขียนให้ถูกต้อง เช่น

กลอง   สะกดว่า   กอ – ลอ – ออ – งอ – กลอง

พราง   สะกดว่า   พอ – รอ – ออ – งอ – พราง

กวาง   สะกดว่า   กอ – วอ – ออ – งอ – กวาว

๕.๒ สะกดตัวควบพร้อมกัน มุ่งเพื่อออกเสียงคำควบกล้ำให้ชัด เช่น

กลอง สะกดว่า กลอ – ออ – งอ – กลอง

พราง สะกดว่า พรอ – ออ – งอ – พราง

กวาง สะกดว่า กวอ – ออ – งอ – กวาว

๖. คำอักษรนำ อาจสะกดได้ดังนี้

๖.๑ สะกดเรียงตัวอักษร มุ่งเพื่อการเขียนให้ถูกต้อง เช่น

อยาก สะกดว่า ออ – ยอ – ออ – กอ – อยาก

หนา สะกดว่า หอ – นอ – ออ – หนา

สนาม สะกดว่า สอ – นอ – ออ – มอ – สนาม

๖.๒ อ่านอักษรนำแล้วจึงสะกด มุ่งเพื่อออกเสียงคำให้ถูกต้อง เช่น

อยาก สะกดว่า หยอ – ออ – กอ – อยาก

หนา สะกดว่า หนอ – ออ – หนา

สนาม สะกดว่า สะหนอ – ออ – มอ – สนาม

๗. คำที่ตัวสะกดไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด คำที่มีตัวการ์นต์ ให้ใช้หลักสังเกตรูปคำ ฐั ความหมายของคำและจำคำให้ได้โดยอ่านและเขียนอยู่เสมอ เช่น เหตุ จันทร

ข้อสังเกต

๑. การสะกดคำ อาจสอนได้หลายวิธี ครูควรเลือกวิธีใดวิธีหนึ่งที่เหมาะสม และใช้วิธีเดียวตลอดการสอน เพื่อมิให้นักเรียนสับสน

๒. การสอนแจกลูกและสะกดคำแต่ละครั้ง ไม่ควรใช้เวลานานเกินไป นักเรียนจะเหนื่อยและเบื่อหน่ายได้ ครูควรสอนควบคู่กับการสอนอ่านเป็นคำ เป็นประโยค เพื่อให้นักเรียนสนุกขึ้น เพราะได้เรียนคำที่มีความหมาย

๓. เมื่อนักเรียนมีพัฒนาการด้านการอ่านมากขึ้น ควรลดการอ่านแบบแจกลูกกลอง คงไว้แต่เพียงการอ่านสะกดคำเท่านั้น เพื่อมิให้เขียนหนังสือผิด และควรเลิกอ่านสะกดคำเมื่อนักเรียนอ่านเป็นคำได้เองแล้ว

อันนี้เกี่ยวกับเรื่องการแจกลูกสะกดคำนี้ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้มีพระราชดำรัสไว้ความว่า

“... อีกเรื่องหนึ่งคือ เรื่องสอนผสมคำดีใหม่ คือให้อ่าน กอ กา กิ กี่ กุ อย่างเป็นระเบียบเร็วนี้ดี หรือว่ายุคหนึ่งที่เขาคิดว่า ให้สอนเป็นคำที่มีความหมายไปเลย เช่น กิน นอน ไป ก็สอนให้เป็นความหมายไปเลย เพราะว่าเด็กบางคนเขาเบื่อเหมือนกันที่ต้องเรียนอะไรที่ไม่มี ความหมาย หรือไม่เข้าใจความหมายกันเป็นการเรียนเบื่องตันเกินไป ในขณะที่เขา รู้แล้ว ก็มี ๒ วิธี บางทีก็ นั่งนึกว่า ภาษาไทยเป็นภาษาที่สะกดได้ไม่เหมือนภาษาจีน ภาษาจีนต้องจำเป็นตัวๆ แม้แต่ภาษาไทย ต้องสะกด ผสมอักษรเป็นคำได้ ทำไมไม่เอาเรื่องนี้ให้เป็นประโยชน์ แต่พอเอาเข้าจริงๆ ก็รู้สึก ว่าต้องปนๆ กัน วิธีไหนดีกว่าก็พูดไม่ได้ แนะนำไม่ได้ ถ้าพูดว่าอย่างนี้ก็ไม่ใช่ อย่างนั้นก็ดีเหมือนกัน หรือว่าต้องปนๆ กันหรือต้องใช้แต่ละสถานการณ์...”

พระราชดำรัสเรื่อง การจัดการเรียนการสอนภาษาไทย

ปาฐกถาใน สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ในการประชุมอบรมของสมาคมครูภาษาไทยแห่งประเทศไทย

วันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๔๙ ณ โรงแรมแอมบาสซาเดอร์ กรุงเทพมหานคร

(จากเอกสาร สรุปผลการประชุมสัมมนาประสานแผนและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ การดำเนินงานพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสำนักงาน กศน. และมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน)